

**KYSTERIN TOIMINTAOHJELMA
2021 - 2022
NEUVOLATOIMINTA,
KOULU- JA OPISKELUTERVEYDENHUOLTO
SEKÄ
EHKÄISEVÄ SUUN TERVEYDENHUOLTO**

14.12.2020

Sisällys

1 JOHDANTO.....	3
2 TOIMINTA.....	4
2.1. Terveystarkastukset	4
2.2 Terveysneuvonta.....	4
2.3 Erityisen tuen tarve	5
2.4 Ajanvarauskäytännöt ja terveystarkastuksista pois jäävien tuen tarpeen selvittäminen	6
2.5 Tiedottaminen, osallisuus sekä tietojen vaihto ja luovutus.....	7
3 ÄITIYSNEUVOLA.....	7
3.1 Tarkastusten ajankohdat ja keskeiset sisällöt	9
3.2 Terveystarkastusten runko.....	12
4 LASTENNEUVOLA.....	13
4.1 Lastenneuvolatyön prosessi.....	14
4.2 Terveystarkastusten runko.....	15
5 KOULU- JA OPISKELUTERVEYDENHUOLTO.....	16
5.1 Kouluterveydenhuolto	16
5.2 Opiskeluterveydenhuolto.....	18
5.3 Kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus	18
5.4 Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon prosessi.....	19
5.5 Terveystarkastusten runko.....	20
6 SUUN TERVEYDENHUOLTO.....	21
7 HENKILÖSTÖMITOITUS.....	22
8 TOIMEENPANON SEURANTA JA VALVONTA.....	24
LÄHTEET.....	25
LIITE 1 Leppävirran palvelukeskus.....	27
LIITE 2 Nilakan palvelukeskus.....	28
LIITE 3 Koillis-Savon palvelukeskus.....	29
LIITE 4 Neuvolatoimintaa, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa sekä ehkäisevää suun terveydenhuoltoa ohjaavia lakeja, asetuksia ja kansallisia ohjelmia.....	30

14.12.2020

1 JOHDANTO

Terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaan kunnan tulee järjestää alueensa raskaana olevien naisten, lasta odottavien perheiden ja alle oppivelvollisuusikäisten lasten ja heidän perheidensä neuvolapalvelut. Kunnan velvollisuus on järjestää myös kouluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien perusopetusta antavien oppilaitosten oppilaille sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien, opiskeluterveydenhuoltoa edellyttävien oppilaitosten opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta.

Valtioneuvoston asetuksella neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (388/2011) säännellään erityisesti terveystarkastusten ja terveysneuvonnan sisältöä ja määrää em. palveluissa. Kuntia sitovan asetuksen tarkoituksena on varmistaa, että terveysneuvonta ja terveystarkastukset ovat suunnitelmallisia, tasoltaan yhtenäisiä ja yksilöiden ja väestön tarpeet huomiioon ottavia. Asetuksella vahvistetaan terveyden edistämistä, johon kuuluu aina myös mielenterveyden edistäminen. Lisäksi asetuksen mukainen toiminta auttaa ehkäisemään lasten ja nuorten syrjäytymistä ja vähentää alueellista eriarvoisuutta. Erityisten tuen tarpeiden varhainen tunnistaminen ja tuen oikea-aikainen järjestäminen ehkäisevät ongelmien pahenemista ja kustannusten kasvua.

Kunnan kansanterveystyöstä vastaavan viranomaisen on hyväksyttävä yhtenäinen **toimintaohjelma** neuvolatyölle, koulu- ja opiskeluterveydenhuollolle sekä lasten ja nuorten ehkäisevälle suun terveydenhuollolle. Toimintaohjelman tulee liittyä lastensuojelulain edellyttämään kokonaissuunnitelmaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi. Toimintaohjelma on laadittava yhteistyössä sosiaali- ja opetustoimen kanssa. Toimintaohjelmassa on huomioitava tiedonsaantioikeutta ja itsemääräämisoikeutta koskevat säännökset sekä tiedonkulun laillisuus (Laki potilaan oikeuksista ja asemasta 785/1992).

Toimintaohjelmassa sovitaan **menettelytavoista, työnjaosta ja yhteistyöstä**, esimerkiksi laajojen terveystarkastusten järjestämisestä, yhteistyöstä päivähoidon ja oppilashuollon kanssa, yhteistyöstä erityistä tukea tarvitsevien lasten ja perheiden palveluissa. Yhtenäinen toimintaohjelma helpottaa yksittäisen työntekijän työtä ja moniammatillista yhteistyötä sekä mahdollistaa tilastoinnin ja asetuksen toteutumisen valvonnan.

Perusterveydenhuollon liikelaitos Kysterin yhtenäisessä toimintaohjelmassa kuvataan asetuksen mukainen toiminta äitiys- ja lastenneuvolassa, koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa sekä suun terveydenhuollossa lasten ja nuorten ehkäisevän hammashuollon osalta. Toimintaohjelmaan on pyydetty kannanotot kunnilta. Toimintaohjelma on laadittu vuonna 2014 ja päivitetty 2017 sekä 2020.

Neuvolatoimintaa, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa sekä ehkäisevää suun terveydenhuoltoa ohjaavia lakeja, asetuksia ja kansallisia ohjelmia on koottu liitteeseen (Liite 4).

14.12.2020

2 TOIMINTA

2.1. Terveystarkastukset

Terveystarkastukset muodostavat suunnitelmallisen kokonaisuuden, joka mahdollistaa yksilön ja perheen osallistumisen. Terveystarkastukset toteutetaan asetuksen (338/2011) mukaisille ikäryhmille. Terveystarkastuksiin kutsutaan koko ikä- tai vuosiluokka, mutta terveystarkastuksiin osallistuminen on vapaaehtoista.

Terveystarkastus toteutetaan 1) terveydenhoitajan tai kätilön terveystarkastuksena, 2) lääkärin terveystarkastuksena, 3) terveydenhoitajan tai kätilön ja lääkärin terveystarkastuksena (laaja terveystarkastus) tai 4) hammaslääkärin, suuhygienistin tai hammashoitajan suun terveystarkastuksena.

Terveystarkastuksessa selvitetään tarkastettavan ikävaiheen ja yksilöllisen tarpeen mukaan kasvua, kehitystä ja hyvinvointia haastattelulla, kliinisillä tutkimuksilla ja tarvittaessa muilla menetelmillä. Perheen hyvinvointia selvitetään vanhempien täyttämien kyselykaavakkeiden avulla ja/tai haastatteluin. Tarkastettavien toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon kehitystason edellyttämällä tavalla. Arvio terveydentilasta ja mahdollisesta jatkotutkimuksen, tuen ja hoidon tarpeesta tehdään yhdessä lapsen, nuoren ja ikävaiheen mukaisesti myös hänen huoltajiensa kanssa. Tarvittaessa tehdään hyvinvointi- ja terveystarkastus tai tarkistetaan aikaisemmin tehtyä suunnitelmaa.

Laajat terveystarkastukset järjestetään lasta odottaville ja alle kouluikäisten lasten perheille sekä perusopetusta antavien oppilaitosten oppilaille sekä heidän perheilleen. Laajaan terveystarkastukseen osallistuvat lapsi ja molemmat vanhemmat tai ainakin toinen heistä. Äitiysneuvolan terveystarkastukseen voi osallistua raskaana olevan lisäksi hänen puolisonsa. Laajassa terveystarkastuksessa käsitellään **lapsen, vanhempien ja koko perheen terveyttä ja hyvinvointia ja niihin vaikuttavia tekijöitä laaja-alaisesti eri näkökulmista**. Tarkastukseen sisältyy huoltajan kirjallisella suostumuksella varhaiskasvatuksen henkilökunnan arvio alle kouluikäisen lapsen selviytymisestä ja hyvinvoinnista varhaiskasvatuksessa ja opettajan arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Tarkemmat ohjeet laajoista terveystarkastuksista löytyvät THL:n oppaasta Laaja terveystarkastus: Ohjeistus äitiys- ja lastenneuvolatoimintaan sekä kouluterveydenhuoltoon.

Laaja terveystarkastus ei lisää uutta käyntikertaa, yksi käynti on laajennettu kattamaan koko perheen hyvinvoinnin tarkastelun.

2.2 Terveysneuvonta

Terveysneuvonnalla tuetaan lasten, nuorten ja heidän kehitysympäristöjensä hyvinvointia suunnitelmallisella terveystarkastuksella ja viestinnällä yksilö-, ryhmä- ja väestötasoilla. Terveysneuvonnasta on annettu tarkemmat ohjeet Lastenneuvolaoppaassa (STM 2004a), Kouluterveydenhuollon oppaassa (Stakes 2002), Kouluterveydenhuollon laatusuosituksessa (STM 2004b), Opiskeluterveydenhuollon oppaassa (STM 2020) sekä Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisen toimintaohjelmassa (STM 2007). Terveysneuvonnan tulena käytetään muun muassa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL Lapset, nuoret ja perheet Kasvun kumppanit -

14.12.2020

sivusto), Terveyskylän, Väestöliiton, Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja Sydänliiton Neuvokas perhe –materiaalia.

Yksilöllisessä terveysneuvonnassa korostuu yksilön omaa vastuu terveydestään sekä terveellisten elämäntapojen, hyvän kunnon ja mielenterveyden vaalimisen tärkeys. Yksilöllinen terveysneuvonta sisältyy aina jokaiseen terveystarkastukseen ja muiden henkilökohtaisten tapaamisten yhteyteen.

Ryhmäneuvonta soveltuu rajatulle ryhmälle esimerkiksi elintapaohjaukseen, perhevalmennukseen ja vanhemmuuden tukemiseen sekä samassa elämäntilanteessa olevien neuvontaan (esimerkiksi leikki-ikäisten lasten vanhemmat, isä- ja äitiryhmät, nuoret). Terveysneuvontaa järjestetään myös **yhteisöllisenä** neuvontana, esimerkiksi koko kunnan alueella tai koulu- ja oppilaitosyhteisöissä.

Lasta odottavan perheen terveysneuvontaa tarjotaan molemmille vanhemmille. Terveysneuvonta antaa tietoa raskausajasta ja siihen liittyvistä riskeistä, synnytyksestä ja lapsen hoidosta sekä odotusaikaan ja synnytykseen mahdollisesti liittyvistä mielenterveyden muutoksista.

Alle kouluikäisen lapsen, oppilaan ja hänen perheensä terveysneuvonta tukee lapsen kehitystä, huolenpitoa ja kasvatusta sekä lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta. Lisäksi terveysneuvonta tukee vanhempien hyvinvointia, jaksamista ja keskinäistä vuorovaikutusta.

Oppilaan ja opiskelijan terveysneuvonta tukee ja edistää itsenäistymistä, opiskelukykyä, terveellisiä elämäntapoja sekä hyvää kuntoa ja mielenterveyttä sekä ehkäisee koulukiusaamista. Lisäksi opiskelijalle annetaan tietoa ammatissa toimimisen edellytyksistä sekä työhön ja ammattiin liittyvistä terveydellisistä vaaratekijöistä.

Alle kouluikäisen lapsen, oppilaan ja opiskelijan **seksuaalista kypsymistä ja kehitystä tukeva neuvonta** sisällytetään terveysneuvontaan ja terveystarkastuksiin **lapsen ja nuoren kehitysvaihetta vastaavasti**. Neuvonta raskauden ehkäisystä ja muu seksuaaliterveysneuvonta kuuluvat neuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluihin.

2.3 Erityisen tuen tarve

Terveysneuvonta ja terveystarkastukset järjestetään siten, että alle kouluikäisen lapsen, oppilaan, opiskelijan ja perheen **erityisen tuen tarve tunnustetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja tarpeenmukainen tuki järjestetään viiveettä**. Myös lastensuojelulaissa edellytetään, että äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa terveydenhuollossa, varhaiskasvatuksessa, opetuksessa ja nuorisotyössä annetaan erityistä tukea silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Tuen tarpeen arvioimiseksi ja järjestämiseksi tehdään yhteistyötä erikoissairaanhoidon (äitiyspoliklinikka) sekä kunnan eri toimijoiden (varhaiskasvatus, kotihoito, oppilas- ja opiskelijahuolto, perhesosiaalityö, lastensuojelu) kanssa. Erityisen tuen tarpeen arvioimiseksi ja toteuttamiseksi terveydenhoitajalla on mahdollisuus järjestää määräaikaisten terveystarkastusten lisäksi perheen yksilöllisen tarpeen mukaan lisä- ja kotikäyntejä.

14.12.2020

Äitiysneuvolassa erityisen tuen tarve selvitetään, jos perheessä tai ympäristössä on tekijöitä, jotka voivat vaarantaa raskaana olevan ja sikiön tai lapsen tervettä, kasvua ja kehitystä. Käytännössä lisätuen tarve selvitetään jokaisessa tapaamiskerralla. Mikäli on syytä epäillä syntyvän lapsen kasvun ja kehityksen vaarantuvan eikä käytettävissä ole riittäviä voimavaroja, on otettava huomioon lapsen etu ja tarvittaessa tehtävä ennakkollinen lastensuojeluilmoitus.

Lastenneuvolassa erityisen tuen tarve selvitetään, jos alle kouluikäisessä lapsessa, perheessä tai ympäristössä on tekijöitä, jotka voivat vaarantaa tervettä, kasvua ja kehitystä. Lapsi tai perhe voivat tarvita erityistä tukea esimerkiksi lapsen sairauden, mielenterveysongelmien, käytöshäiriöiden, kiusaamisen tai neurologisen kehityksen ongelmien vuoksi. Erityistä tukea tarvitaan, kun lapseen on kohdistunut fyysistä tai psyykkistä väkivaltaa, puutteita perushoivassa ja huolenpidossa sekä muuta lapsen kaltoinkohtelua tai puutteita perheen keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Erityistä tukea voidaan tarvita myös vanhempien vakavien sairauksien, mielenterveys- tai päihdeongelmien, lähisuhde- ja perheväkivallan vuoksi tai perheen toimeentuloon ja elinoloihin liittyvien ongelmien vuoksi.

2.4 Ajanvarauskäytännöt ja terveystarkastuksista pois jäävien tuen tarpeen selvittäminen

Äitiysneuvolassa odottava äiti ja lastenneuvolassa huoltaja varaa ajan tarkastukseen tai aika sovitaan edellisellä neuvolakäynnillä. Laajoista terveystarkastuksista informoidaan käynneillä tai puhelimesta ja niihin kutsutaan molemmat huoltajat. Äitiys- ja lastenneuvolaan on mahdollista ottaa yhteyttä myös sähköisen asioinnin (KlinikPro) kautta. Äitiys- ja lastenneuvolaan, koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoon ja suun terveydenhuoltoon varatusta ajasta menee ajanvarausmuistute tekstiviestillä asiakkaan tai huoltajan puhelinnumeroon.

Terveydenhoitaja ilmoittaa peruskoululaisten tarkastusajat sekä kutsuu huoltajat laajoihin terveystarkastuksiin Wilman (Leppävirta, Keitele, Pielavesi, Tervo, Vesanto, Rautavaara) tai Helmen (Kaavi kevääseen 2021 saakka) kautta) tai kotiin lähetettävien kutsukirjeiden kautta. Lääkäriin tarkastuksiin ajan varaa yleensä terveydenhoitaja, joka ilmoittaa tarkastusajan joko Wilman tai Helmen kautta tai lähettää oppilaan mukana kirjeen tai soittaa huoltajalle.

Neuvolan ja kouluterveydenhuollon määräaikaisista terveystarkastuksista pois jäävien lasten ja perheiden tuen tarvetta selvitetään yhteistyössä vanhempien, sosiaalihuollon, varhaiskasvatuksen ja oppilashuollon kanssa. Mikäli aikaa ei ole varattu neuvolaan, vanhempia muistutetaan kutsukirjeellä tai soittamalla. Mikäli perhe ei halua osallistua tarkastuksiin, perheelle kerrotaan, että palvelut ovat saatavilla jatkossakin. Jos neuvolassa herää huoli perheen hyvinvoinnista, voidaan perheen luokse tehdä kotikäynti yhdessä toisen työntekijän kanssa, esimerkiksi kunnan sosiaalisyöntekijän kanssa. Kotikäynnistä on ilmoitettava perheelle etukäteen.

Kouluterveydenhuollossa pois jäännin syynä on useimmiten inhimillinen unohdus. Pois jääneelle oppilaalle varataan uusi aika, ja tarvittaessa terveydenhoitaja voi hakea oppilaan luokasta tai pyytää opettajaa muistuttamaan tarkastuksesta. Mikäli oppilas ei halua osallistua tarkastukseen, otetaan yhteyttä vanhempiin ja keskustellaan tilanteesta. Tarvittaessa kouluterveydenhoitaja ottaa yhteyttä sosiaalitoimeen tai oppilashuoltoon.

14.12.2020

2.5 Tiedottaminen, osallisuus sekä tietojen vaihto ja luovutus

Neuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toiminnasta ja palveluista tiedotetaan vanhemmille, lapsille ja nuorille sekä yhteistyötahoille kuntien ja Kysterin nettisivuilla sekä terveysasemien ja oppilaitosten ilmoitus- tauluilla. Lisäksi vanhemmille, lapsille ja nuorille annetaan informaatiota terveystarkastuskäyntien yhteydessä sekä oppilaitosten hallinto-ohjelman kautta (Wilma tai Helmi).

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen osallistumista palveluiden kehittämiseen pyritään lisäämään vuo- sittain toteutettavien asiakastytyväisyyskyselyjen avulla. Palautetta on mahdollista antaa myös Kysterin ja kun- tien nettisivujen kautta sekä suoraan terveysasemille.

Moniammatillista yhteistyötä tehtäessä hankitaan huoltajan kirjallinen suostumus tietojen vaihtoon ja luovutuk- seen. Huoltajan kirjallisen luvan päivähoidon ja opettajien arvioin saamiseksi laajaan terveystarkastukseen pyy- tää päivähoidosta ja opetustoimesta vastaava taho.

3 ÄITIYSNEUVOLA

Äitiysneuvolan tehtävänä on **edistää raskaana olevan naisen, sikiön ja vastasyntyneen lapsen ja koko lasta odottavan perheen terveyttä ja hyvinvointia**. Neuvolan tuki suunnataan **koko perheelle**. Huomiota kiinnitetään parisuhteeseen ja vanhemmuuteen, johon olennaisena osana kuuluu isän rooli ja vastuu vanhempana. Neuvola tukee vanhempia valmistautumaan vanhemmuuteen ja lapsen tuomiin muutoksiin perheessä sekä edistää ter- veellisiä elintapoja.

Äidille tarjotaan normaalisti sujuvan raskauden aikana neuvolassa 10 - 11 tarkastusta terveydenhoitajan ja lää- kärin vastaanotolla, ensisynnyttäjille 10 tarkastusta ja uudelleen synnyttäjille 11 tarkastusta. Neuvolatoimintaa säätelevän asetuksen mukaan odotusaikana järjestetään **yksi laaja terveystarkastus**, jossa käsitellään syntyvän lapsen, vanhempien ja koko perheen terveyttä ja hyvinvointia ja niihin vaikuttavia asioida laaja-alaisesti eri nä- kökulmista.

Ensimmäistä lasta odottavan tai ensimmäisen lapsen saaneen perheen luokse tarjotaan kaksi kotikäyntiä, joista toinen raskausaikana (raskausviikko 30 – 37) tarvittaessa ja toinen heti synnytyksen jälkeen (1 – 7 vrk kotiutumise- sta). Uudelleensynnyttäjälle tarjotaan yksi kotikäynti synnytyksen jälkeen. Määräaikaisten käyntien lisäksi ras- kaana olevalle naiselle ja synnyttäneelle järjestetään yksilöllisen tarpeen mukaan lisäkäyntejä äitiysneuvolaan. Lisäksi ainakin ensimmäistä lasta odottavalle perheelle järjestetään moniammatillisesti toteutettua perheval- mennusta. Pienemmällä paikkakunnilla valmennus toteutetaan neuvolakäyntien yhteydessä. KYS:n julkaisemat synnytysvalmennusvideot ovat kaikkien lasta odottavien katsottavissa <https://www.psshp.fi/hoitopalvelut/syn- nytykset/synnytysvalmennukset>

Odottavalle äidille tarjotaan mahdollisuus valtakunnallisen seulontaohjelman mukaisesti raskauden aikaisiin si- kiön kromosomi- ja rakennepoikkeavuuksien seulontoihin.

14.12.2020

Ensimmäistä lasta odottavan perheen laajaan terveystarkastukseen kuuluu myös suun terveydentilan selvittäminen. Vanhemmat ohjataan neuvolasta suun terveydenhuollon palveluihin, mikäli heillä on hoidon tarvetta tai edellisestä käynnistä on kulunut vuosia. Äitiysneuvolan laajassa terveystarkastuksessa ennakoidaan vauvan syntymää, keskustellaan muuttuvan perhetilanteen herättämistä odotuksista ja mahdollisista peloista kummankin vanhemman ja lasten näkökulmasta, perheen sosiaalisista suhteista ja voimavaroista sekä perheen terveystottumuksista.

Perheen elinolojen, vanhempien terveyden ja hyvinvoinnin, parisuhteen ja vanhemmuuden selvittämisessä voidaan hyödyntää valtakansallisesti suositeltuja strukturoituja kyselylomakkeita (esim. parisuhteen ja vanhemmuuden roolikartta, lasta odottavan perheen voimavaralomakkeet ja raskaudenaikaista vuorovaikutusta tukevaa haastattelulomake, Audit, huumeiden käytön ja tupakoinnin kartoituslomake, lähisuhdeväkivallan seulontalomake, EPDS). Haastattelun tavoitteena on vanhempien keskinäisen vuorovaikutuksen ja varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä mielenterveysneuvolan, sosiaalitoimiston, perheneuvolan ja fysioterapian kanssa.

Isyyslain (11/2015) perusteella isyyden tunnustaminen on mahdollista neuvolakäynnin yhteydessä. Selvissä tapauksissa, kuten tulevien vanhempien asuessa avoliitossa, isyys on mahdollista tunnustaa äitiysneuvolakäynnin yhteydessä jo ennen lapsen syntymää. Raskaudenaikainen vanhemmuuden tunnustaminen johtaa automaattisesti huoltajuuteen, kun vanhemmuus aikanaan vahvistetaan. Muusta kuin lapsen yhteishuoltajuudesta vanhemmat voivat sopia kunnan lastenvalvojan kanssa. Äitiyslain (253/2018) perusteella äitiyden tunnustaminen voidaan ottaa vastaan ennakkollisesti neuvolassa tai lapsen syntymän jälkeen lastenvalvojan luona. Äitiys voidaan vahvistaa lapsettomuuslinikalla tehdyn hoitosuostumuksen ja hedelmöityshoitotodistuksen perusteella hoidossa mukana olleelle naisparin toiselle osapuolelle. Kysterissä on laadittu työohje, jossa on kuvattu isyyden ja äitiyden tunnustamisen prosessi äitiysneuvolassa.

14.12.2020

3.1 Tarkastusten ajankohdat ja keskeiset sisällöt

6. – 8. rvk Ensikontakti neuvolaan: puhelimessa tapahtuva palvelutarpeen arviointi, terveysneuvonta ja ohjeistus. Kutsu vastaanotolle yhdessä puolison kanssa

8. - 10. rvk 1. vastaanotto th/kättilö, terveysneuvonta ja perustutkimukset

- raskaana olevan ja puolison terveydentilan selvitys, lähisuvun sairaudet
- aiemmat raskaudet ja synnytykset
- työolosuhteet, riskitekijöiden arviointi
- terveysneuvonta: ravitsemus- ja liikuntatottumusten selvitys ja neuvonta, suun terveyteen liittyvä ohjaus
- keskustelu alkoholin ja muiden päihteiden käytöstä ((Audit, tupakka- ja huume-kysely) lääkkeet
- neuvonta ja keskustelu sikiön poikkeavuuksien seulonnoista, Sikiöseulonnat -opas, lähete KYS:n äitiyspkl:lle ultraäänitutkimukseen
- alkuraskauden laboratoriotutkimukset
- tarv. ohjaus sokerirasitukseen H15
- perustutkimukset: RR, paino, BMI, Hb, sä, U-gluc, U-prot
- kutsu miehelle laajaan tarkastukseen
- tarvittaessa isyyden tunnustamisesta informointi

14. rvk laaja terveystarkastus klö/th

- perheen hyvinvoinnin selvittäminen keskustelujen, havaintojen ja lomakkeiden avulla (esim. Vavu-lomake, Ensimmäistä lasta odottavan perheen voimavarat -lomake annetaan)
- terveystottumukset, molempien Audit-lomakkeen ja tupakka- ja huume-kyselyn palautus, lääkkeet puolisolta
- mieliala, parisuhde
- odotukset synnytyksestä, vanhemmuudesta, tai kokemukset aiemmista synnytyksistä
- tukiverkosto
- taloudellinen tilanne
- miehen papereihin miehen mahdolliset tutkimukset: RR, pituus, paino, BMI, Audit-pisteet ja tupakointi
- perustutkimukset: RR, paino, sä, U-prot, U-gluc

18. - 19.rvk Laaja tarkastus, lääkärin osuus

- koko perheen hyvinvoinnin ja terveydentilan tarkastelu: perhetilanne, parisuhde, vanhemmuus, mieliala
- terveysneuvonta ja tuki: ravitsemus, liikunta, päihteet
- työhön liittyvät tekijät raskauden kannalta
- raskauden kulkuun liittyvät lääketieteelliset tekijät, riskiraskauksien huomiointi ja äitiyspkl:lle lähete tarv.
- ohjeistus raskaana olevan omaseurannasta
- raskauteen ja synnytykseen liittyvät tuntemukset, huolen aiheet
- perustutkimukset: sä, paino, RR, U-prot, U-gluc

22. – 24. rvk vastaanotto kättilö/th

- fyysinen ja psyykinen vointi: ennakoivat supistelut, selkävaivat, mieliala, omaseurannan tukeminen, hälyttävät oireet ja toiminta niiden yhteydessä, ohjaus sokerirasitukseen, syypö- huomiointi
- tarv. ABO II, Anti-D-immunoglobuliinisuojauksen info
- lähisuhdeväkivallan kartoituslomake, vain kahden kesken asiakkaan kanssa
- BCG- kysely
- työssäkäynnin tukeminen, liikunta, ravitsemus ja muut terveystottumukset
- info Kelan etuuksista ja hakemisesta sekä todistus raskaudesta
- perustutkimukset: RR, paino, U-prot, U-gluc, SF-mitta, sä, liikkeet

14.12.2020

- tarvittaessa isyyden tunnustamisen ajankohdasta sopiminen

26. - 28. rvk vastaanotto kätilö/th (Ensisynnyttäjät)

- fyysinen ja psyykinen vointi työssä ja vapaa-ajalla
- raskaana olevan ja vauvan terveys: pre-eclampsian oireet, supistelut, vauvan kasvu
- omaseurannan ohjaus ja tuki
- sokerirasitus laboratoriossa samalla
- perustutkimukset: RR, paino, U-prot, U-gluc, Uricult, tarv Hb, SF-mitta, liikkeet, sä
- Rhophylac – injektio tarv.

30. - 32. rvk vastaanotto kätilö/th

- fyysinen vointi: ennakoivat supistelut, selkävaivat
- EPDS-mielialaseula, ravitsemus, liikunta, muut terveystottumukset
- imetyksen merkitys ja valmistautuminen imetykseen
- vanhemmuus (Vavu-lomakkeen läpikäynti jatkuu)
- vauvan hoito ja tarvikkeet
- perhe- ja työtilanne
- tarv. tukiverkoston kokoamista
- synnytys ja siihen liittyvät tuntemukset
- ohjaus omaseurannasta: pre-eclampsia, supistelut, verenvuoto, lapsivesi, vauvan liikeseuranta
- perustutkimukset: RR, paino, U-prot, U-gluc, ulkotutkimus, SF-mitta, sä, tarv Hb
- tarvittaessa isyyden tunnustamisen vastaanottaminen

35. – 36. rvk vastaanotto kätilö/th ja lääkäri

- fyysinen vointi, mieliala
- terveystottumukset
- synnytyksen lähestymisen merkit ja mahdolliset synnytykseen liittyvät huolet ja pelot
- loppuraskauteen ja synnytykseen liittyvien riskitekijöiden arviointi, tarv. ohjaus KYS/äpkl
- loppuraskauden ja synnytyksen jälkeinen seksuaalisuus ja perhesuunnittelu synnytyksen jälkeen
- imetys
- tarv. ABO III
- Strepto-B -seulonta
- perustutkimukset: RR, paino, U-prot, U-gluc, SF-mitta, ulkotutkimus, tarjonta, sä

37. - 41. rvk vastaanottokäynnit 2 viikon välein kätilö/th

- fyysinen vointi, mieliala
- ohjaus omaseurannasta ja hälyttävistä oireista (pre-eclampsia, kutina, verenvuoto, lapsivesi, vauvan liikkeet)
- synnytykseen liittyvät asiat
- imetys
- parisuhde ja perheen valmistautuminen lapsen syntymiseen, vanhemmuus
- info lähestyvän yliaikaisuuden kontrollista KYS:llä: H41+5 synnytyssali klo 9.00
- perustutkimukset: RR, paino, U-prot, U-gluc, ulkotutkimus, SF-mitta, sä

1 - 7 vrk synnytyksen jälkeen kotikäynti, kätilö/th

- ensisynnyttäjien luona myös perhetyöntekijä mukana
- molempien puolisoitten raskaus- ja synnytyskokemukset
- mieliala, EPDS -lomakkeen jättäminen, palautus jälkitarkastuksessa
- imetys

14.12.2020

- synnyttäjän fyysinen toipuminen: kohdun supistuminen, tarv. episiotomian/repeämän, vuodon ja rintojen tarkastus, erittämi-
seen liittyvät asiat
- vauvan tutkimus: yleistilan ja perustoimintojen arviointi, paino, unirytm, lapsen hoito
- vauvan jatkoseurannan ohjaus
- parisuhde ja seksuaalisuus, ehkäisyneuvonta
- varhaisesta vuorovaikutuksesta, lapsenhoidosta ja vanhemmuudesta keskustelua
- tukiverkosto, mahdollinen lisäävun tarve
- kodin turvallisuus
- terveystottumukset
- D-vitamiinin antaminen ja neuvonta
- jälkitarkastuksesta tiedottaminen

5 - 12 vk synnytyksestä jälkitarkastus kätilö/th ja lääkäri

- kokemukset raskausajasta ja synnytyksestä
- synnyttäneen hyvinvointi ja terveystottumukset
- perheen voimavarat, äidin mieliala (EPDS -lomakkeen palautus)
- imetys
- perhesuunnittelu
- perustutkimukset: RR, paino, Hb, U-prot, U-gluc, U-Bakt.viljely, todistus jälkitarkastuksesta Kelaa varten
- terveydentilan seurannan jatkosuunnitelma (GDM, verenpainetauti ym.)

14.12.2020

3.2 Terveystarkastusten runko

viikot	6-8	8-10	12-13	14	18-19	20-21	22-24	26-28	30-32	35-36	37-41	41+5	1-7 vrk	5-12
pariteetti	EU	EU	EU	EU	EU	EU	EU	E	EU	EU	EU	EU	EU	EU
Lääkäri (aika 20-30min)					x					x				x
Terveystarkastaja (aika min)	10-15	60-90		60-90	20		30-60	30-60	30-60	20	30-60		60-90	20
uä/KYS			x			x						x		
laaja				x	x									
perustutkimukset: RR, säpaino, U-prot, U-gluc		x		x	x		x	x	x	x	x			x
SF-mitta							x	x	x	x	x			
Uricult		x						x						x
terveysneuvonta: tupakka, päih-teet, ravitsemus, liikunta	x	x		x	x		x	x	x	x	x		x	x
mol. terveydentila/sairaudet		x		x	x									
aiemmat raskaudet/synnytykset	x	x		x	x				x	x	x			
työolosuhteet		x		x	x		x		x					
ABO +veriseulat		x					x			x				
neuvonta seuloista	x	x		x										
Hb		x			x			x		x				
Anti-D -suojaus tarv								x						
BCG -kysely							x							
lähisuhdeväkivaltakysely							x							
parisuhde/seksuaalisuus		x		x	x		x			x			x	x
vanhemmuus				x	x			x		x	x		x	x
mieliala		x		x	x		x	x	x	x	x		x	x
synnytykseen liittyvät asiat							x	x	x	x	x		x	x
ohjaus omaseurannasta: liikkeet, pre.ecl, kutina							x	x	x	x	x			
strepto-B										x				
varhainen vuorovaikutus, vauvan tarvikkeet								x	x	x	x		x	x
imetys		x						x	x	x	x		x	x
perhesuunnittelu/seksuaalisuus										x	x		x	x
tukiverkosto+ voimavarat		x		x	x				x	x				
Kela -info, mol.vanhempien etuudet				x			x						x	x
fyysinen toipuminen synn. jälkeen											x		x	x
vastasyntyneen tutkiminen+ohjaus													x	
sokerirasitus				(x)				x						
hammashoitoon ohjaus		x		x										

Ensi- (E) ja uudelleensynnyttäjälle (U)

14.12.2020

4 LASTENNEUVOLA

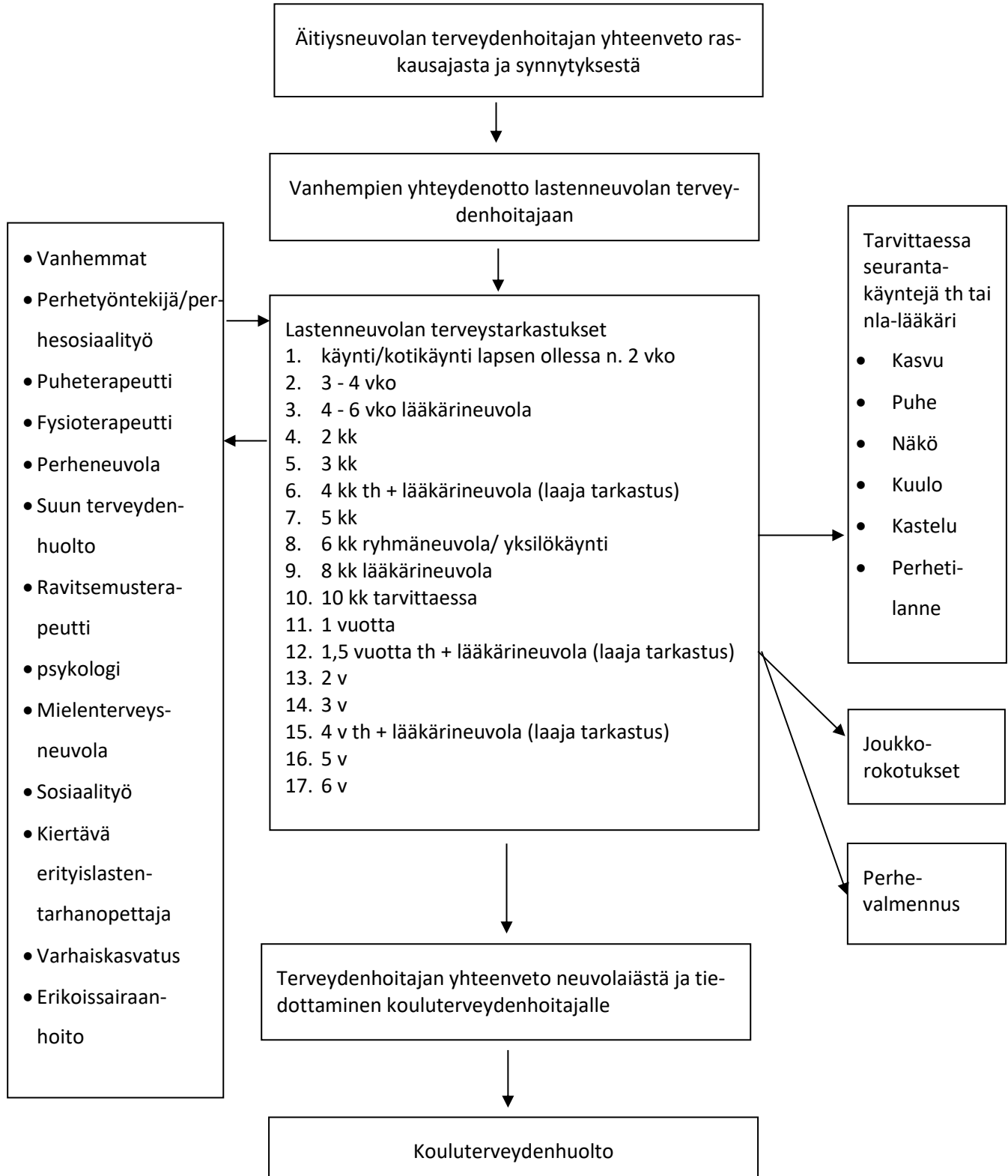
Lastenneuvolan tehtävänä on **edistää alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä fyysistä ja psyykkistä terveyttä ja hyvinvointia sekä kaventaa perheiden välisiä terveyseroja**. Tavoitteena on perheiden hyvinvoinnin paraneminen varsinkin erityistä tukea tarvitsevilla perheillä. Lastenneuvolatyön avulla lasten sairaudet, kehitystä ehkäisevät tekijät sekä perheen muut terveyspulmat tunnistetaan varhain nykytiedon mahdollistamissa rajoissa. Vanhemmuutta tuetaan niin, että jokaisella vanhemmalla on mahdollisuus luoda lapseensa turvallinen, vastavuoroinen kiintymyssuhde jo varhain ja muodostaa myönteinen käsitys lapsesta ja itsestään vanhempana. Vanhempia kannustetaan huolehtimaan parisuhteestaan ja vanhemmuudestaan niin, että he kykenevät pitämään huolta lapsestaan ja tukemaan tämän kehitystä sekä tunnistavat omia voimavarojaan ja perhettä kuormittavia tekijöitä. Varhaista tukea kohdennetaan sitä eniten tarvitseville asiakasperheille, ja vanhemmille tarjotaan mahdollisuus vertaistukeen.

Lastenneuvolan terveystarkastuksiin kuuluvat terveydenhoitajan ja lääkärin tekemät tarkastukset ja tarvittaessa lapsen ja perheen ohjaaminen tukipalveluihin. Asetuksen (338/2011) mukaan neuvolassa järjestetään alle kouluikäisille vähintään **15 määräaikaistarkastusta**, joista viisi tekee lääkäri yhdessä terveydenhoitajan kanssa. Näistä **kolme on nk. laajaa terveystarkastusta**, jossa arvioidaan koko perheen hyvinvointia. Yli puolet tarkastuksista tehdään alle 1-vuotiaille. Tarpeen mukaan suositellaan ylimääräisiä tarkastuksia, jotka sovitaan perheen kanssa. Olennainen osa tapaamisten sisällöstä koostuu perheen tarpeiden ja lapsen kehitysvaiheen mukaisesta terveysneuvonnasta. Lapsi saa neuvolassa myös yleiseen rokotusohjelmaan kuuluvat rokotukset.

Lastenneuvolat tekevät yhteistyötä muiden lapsiperheiden parissa työskentelevien kanssa. Yhteistyökumppaneina toimivat muun muassa perheneuvola, fysioterapeutti, puheterapeutti, ravitsemusterapeutti, psykologi, mielenterveysneuvola, lapsiperheiden sosiaalipalvelut, varhaiskasvatus ja erikoissairaanhoito.

14.12.2020

4.1 Lastenneurolatyön prosessi

14.12.2020

4.2 Terveystarkastusten runko

	Ikä, kuukautta								
	2 vk - 4vk	4-6 vk	2kk	3 Laajan aloitus	4 Laaja jatkuu	5	6	8	(10)
Lääkäri		X			X			X	
Terveystarkastaja kotikäynti/neuvola	X	X	X	X		X	X		X
Mitat	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Päännympäryys	X	X		X	X	X	X	X	X
Näkö, Karsastus		X			X			X	
Kuulo								X	
Rokotukset		Rota-Teq 6vk-2kk		DTaP-IPV-Hib + Rota-Teq+Pneumokokkrokote		DTaP-IPV-Hib+ RotaTeq+ Pneumokokkrokote			
Voimavarat	Anna		Anna	Palautus			X		
Perheen terv.tottumukset/hyvinvointi				X					
Lähisuhdeväkivalta						X	X		
Tupakointi						X			
Vanhemmuuden roolit							X		
D-vitamiini	X								

	Ikä, vuotta						
	1	1½ Laaja	2	3	4 Laaja	5	6
Lääkäri		X			X		
Terveystarkastaja	X	X	X	X	X	X	X
Mitat	X	X	X	X	X	X	X
Päännympäryys	X	X	X	X	X	X	X
Näkö, karsastus, lähinäkö		X		X (X)	X	X tarv X tarv X tarv	X tarv X tarv X tarv
Kuulo					X	X tarv	
RR					X mol. kädet	X tarv	
Rokotukset	DTaP-IPV-Hib+ Pneumokokki- ro-kote ja MPR I I	Varivax			DTaP-IPV		MPR II Varivax
Lene				X	X	X	X
Lumiukkotesti (kettu-testi 3v.)				X		X tarv.	
Koulukypsyys					X	X	X
Neuvokas perhe -kortti, tarvitt.	Anna	Palautus					
Lapset puheeksi			X				
Perheen terv.tottumukset/hyvinvointi	X	X			X		
Paino % yli 20			X	X	X	X	X
Lähisuhdeväkivalta	X						
Tupakointi	X	X			X		
Audit	X	X			X		
Vanhemmuuden roolit			X				
D-vitamiini	X	X	X	X	X	X	X

14.12.2020

5 KOULU- JA OPISKELUTERVEYDENHUOLTO

Kouluterveydenhuolto on osa oppilashuoltoa ja opiskeluterveydenhuolto osa opiskelijahuoltoa. Toimintana oppilas- ja opiskelijahuolto on opetustoimen, sosiaalitoimen ja terveystoimen toimintaa, jota toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä koulu- ja opiskeluyhteisössä. Oppilas- ja opiskelijahuollosta säädetään Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013). Oppilas- ja opiskelijahuollon tarkoituksena on edistää sekä yksittäisen oppilaan ja opiskelijan oppimista, fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä ja hyvinvointia, että koko oppilaitoksen ja opiskeluympäristön hyvinvointia. Opiskeluhuolto jakautuu yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on ensisijaista ja ehkäisevää ja se kuuluu kaikille. Yksilökohtainen opiskeluhuolto on ehkäisevää ja tukea antavaa.

5.1 Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuoltoon kuuluu oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen. Kouluterveydenhuollossa tuetaan yhteistyössä muun oppilashuollon kanssa erityisesti niitä oppilaita, joilla on vaikeuksia koulussa, kotona tai sosiaalisissa toimintaympäristöissä. Kouluterveydenhuollossa pyritään oppilaan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhaiseen tunnistamiseen ja tukemiseen sekä pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukemiseen. Tarvittaessa lapsi tai nuori ohjataan jatkotutkimuksiin ja -hoitoon. Kouluterveydenhuolto sisältää myös oppilaan suun terveystarkastukset vähintään kolme kertaa ja yksilöllisen tarpeen mukaan.

Koko ikäluokan kattavissa terveystarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti oppilaan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa suhteessa ikään ja kehitysvaiheeseen. Tarkastuksissa pyritään löytämään lapsen tai nuoren mahdolliset sairaudet sekä terveyttä ja hyvinvointia uhkaavat tekijät. Perusopetuksen oppilaille tehdään terveystarkastus vuosittain eli yhteensä 9 kertaa perusopetuksen aikana. Määräaikaisten tarkastusten lisäksi tehdään tarkastuksia **yksilöllisen tarpeen** mukaan. Luokilla 1, 5 ja 8 on kaikilla oppilailta **laaja terveystarkastus**.

Laajoissa terveystarkastuksissa selvitetään kokonaisvaltaisesti lapsen ja nuoren hyvinvointiin liittyviä fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä tekijöitä. Tarkastuksissa selvitetään koulunkäyntiin, vapaa aikaan ja perheeseen liittyviä olosuhteita ja terveystottumuksia sekä tehdään tarvittavat mittaukset ja somaattiset tutkimukset. Tarkastuksissa kiinnitetään huomiota oppimiseen, kotitehtävien sujumiseen, mahdollisesti tarvittavaan tukeen sekä nykyisen tuen riittävyteen ja oikeaan kohdentumiseen, samoin kuin kaverisuhteisiin, kiusaamiskokemuksiin, opettaja-suhteisiin, luokkatilanteisiin, kouluruokailuun ja välituntikokemuksiin. Vanhempien terveyteen ja hyvinvointiin kiinnitetään huomiota jokaisessa laajassa terveystarkastuksessa. Huoltajien kirjallisella suostumuksella laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan arvio oppilaan selviytymisestä koulussa niiltä osin kuin se on välttämätöntä hoidon ja tuen järjestämisen kannalta. Laajoista terveystarkastuksista kerätään **yhteenveto**, jossa on tietoa luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvoinnista. Tietoa hyödynnetään koulun tai oppilaitoksen yhteisöllistä hyvinvointityötä suunniteltaessa. Luokkaa koskevista havainnoista keskustellaan tarvittaessa opettajan kanssa ja mietitään mahdollisten lisätoimenpiteiden tarvetta.

14.12.2020

Nivelvaiheessa, esikoulusta/neuvolasta kouluterveydenhuoltoon siirryttäessä kouluterveydenhoitaja tutustuu esikouluryhmään. Kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin arviointia ja tuen tarpeen varhaista tunnistamista edesauttaa kouluterveydenhoitajan saama palaute päiväkodista/esikoulusta lapsen 6-vuotisneuvolan yhteydessä. Esiopetuksen oppilashuoltoryhmät kokoontuvat kuntakohtaisesti ja niissä voidaan sopia kolmipor- taisesta tuesta (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki).

Ensimmäisellä luokalla olevalle lapselle tehdään laaja terveystarkastus (6 – 8 v). Terveystarkastuksen tarkastus on keväällä tai alkukesällä ennen koulun alkua. Lääkärin tarkastus on pääsääntöisesti kevätlukukaudella, johon saa- daan opettajan palaute koulun alun sujumisesta. Lääkärin tarkastuksessa pyritään saamaan kuva koulun aloituk- sen ja ensimmäisen kouluvuoden sujumisesta. Koko perheen hyvinvoinnin ja voimavarojen huomioiminen, huo- lien kuunteleminen ja käsittely sekä vanhempien tukeminen rohkaisevat vanhempia myöhemmin tarvittaessa ottamaan yhteyttä kouluterveydenhuoltoon.

Viidennellä luokalla olevan lapsen laajassa terveystarkastuksessa (10 – 12 v) arvioidaan oppilaan puberteettiti- lanne ja valmistellaan sekä lasta että vanhempia murrosiän mukanaan tuomiin muutoksiin. Keskustelussa an- neetaan tietoa murrosiästä ja seksuaalisesta kehityksestä, kuullaan lapsen ja vanhempien näkemyksiä sen nykyvai- heesta ja selvitetään heidän odotuksiaan, huoliaan ja pelkojaan murrosiän suhteen.

Oppilaalle (13 – 15 v) **8. vuosiluokalla** tehtävässä laajassa terveystarkastuksessa selvitetään oppilaan terveyttä ja hyvinvointia laajasti. Keskusteluun nostetaan ammatinvalintaan ja jatko-opintoihin liittyvät haaveet, toiveet ja oppilaan vahvuudet sekä tunnistetaan oppilaan erityiset ammatinvalintaan ja jatko-opiskeluun liittyvät tarpeet. Ammatinvalinnan kannalta huomioidaan erityisesti poikkeava värinäkö, allergiat, tuki- ja liikuntaelinongelmat ja muut pitkäaikaissairaudet. Ammatinvalintaan liittyvissä asioissa yhteistyötä tehdään erityisesti koulun opinto- ohjaajan kanssa. Oppilaan vanhempia tuetaan vanhemmuudessa ja asettamaan nuorelle tarvittavat rajat.

Peruskoulun lopettamisvaiheessa tehdään oppilaan erityisten tarpeiden ja tuen arviointia sekä käynnistetään tarvittavat selvitykset yhteistyössä muun oppilashuollon kanssa. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä erityisen tär- keää on koulutuksen nivelvaiheessa (perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen taitekohta) tehtävä moniam- matillinen yhteistyö ja siihen liittyvien vastuukysymysten selvittäminen. Suunniteltujen tukitoimien toteutumista voidaan seurata vielä peruskoulun päättymisen jälkeenkin. (Opinto-ohjaajat/Etsivä nuorisotyö).

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta ohjataan oppilas tarvittaessa jatkotutkimuksiin. Erikoistutkimuksiin kuulu- vat erikoislääkärin tekemä näön tai kuulon tutkimus ja hänen määräämänsä laboratorio-, röntgen- ja muut vas- taavat tutkimukset, psykiatrin tekemä tutkimus mielenterveyden selvittämiseksi ja psykologin tekemä tutkimus.

Kouluterveydenhoitaja tekee laajasti verkostoyhteistyötä perheneuvolan, mielenterveyspalveluiden, kouluku- raattorin, sosiaalitoimen, nuorisotoimen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Yhteistyökumppaneina toi- mivat myös terveysaseman fysio- ja ravitsemusterapeutti sekä suun terveydenhuolto. Esi- ja perusopetuksen oppilashuoltoryhmät kokoontuvat paikallisten suunnitelmien mukaan ja niiden koolle kutsumisesta vastaa ope- tustoimi.

14.12.2020

5.2 Opiskeluterveydenhuolto

Terveydenhuoltolain mukaan kunnan tehtävänä on järjestää opiskeluterveydenhuollon piirissä oleville terveydenhoito- ja sairaanhoitopalvelut mukaan lukien suun terveydenhuollon ja mielenterveyden palvelut. Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyy opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukyvyn seuraaminen ja edistäminen. Opiskelijaterveydenhuollon tehtäviin kuuluu opiskelijan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä opiskelijan tukeminen ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai -hoitoon ohjaaminen.

Lukion ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoille tehdään kaksi määräaikaista terveystarkastusta ja kaikille opiskelijoille terveystarkastukset yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien tarkastukset toteutetaan ensimmäisenä opiskeluvuonna terveydenhoitajan tarkastuksena ja ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuonna lääkärin tarkastuksena, jollei lääkärintarkastusta ole tehty opiskelijaksi hyväksymisen yhteydessä. Lääkärintarkastus järjestetään aina ensimmäisenä opiskeluvuonna opiskelijalle, joka on erityisopetuksessa tai jonka terveydentilan ja opiskelukyvyn selvittäminen on tarpeellinen opiskelualan tai tulevan ammatin vuoksi.

Opiskeluterveydenhuolto järjestää opiskelijoille terveyden- ja sairaanhoitopalveluita, mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen ja suun terveydenhuolto. Opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajan sairaanhoitopalvelut annetaan pääsääntöisesti oppilaitoksissa kuntakohtaisesti sovittuina aikoina. Lääkärin ja akuuttihoiton sairaanhoitopalvelut annetaan Kysterin terveysasemilla.

Opiskeluterveydenhuollon palveluiden järjestämisessä tehdään yhteistyötä perusterveydenhuollon, alaikäisen opiskelijan vanhempien ja huoltajien, opiskeluhoito- ja opetushenkilöstön, sosiaalitoimen sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa. Kysteri vastaa terveydenhuoltopalveluiden järjestämisestä, kunnat vastaavat koulukuraattori ja koulupsykologipalveluiden järjestämisestä.

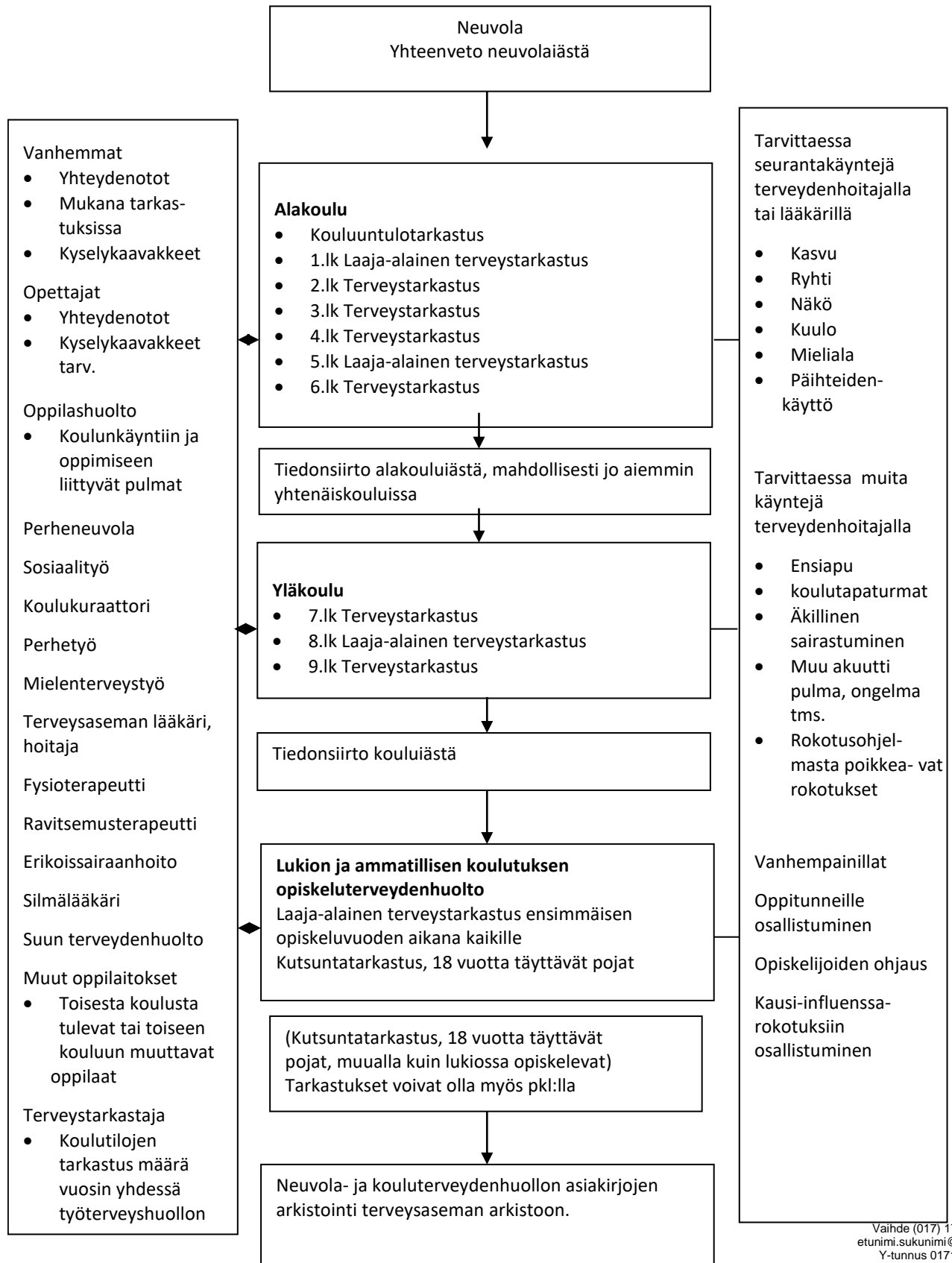
5.3 Koulu yhteisön ja opiskelu ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu opiskelu ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä opiskelu yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta. Lähtökohtana on oppilaiden ja opiskelijoiden oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön sekä tieto siitä, että ympäristö ja yhteisö vaikuttavat hyvinvointiin ja opiskelukyvyn.

Oppilaan ja opiskelijan terveyden edistämiseksi koulu yhteisön ja opiskelu ympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastetaan joka kolmas vuosi. Tarkastus tehdään yhteistyössä oppilaitoksen ja sen oppilaiden tai opiskelijoiden, koulu- tai opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken. Tarkastuksessa huomioidaan oppilaiden ja opiskelijoiden näkökulmat. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain. Tarkastuksen koollekutsujana toimii terveystarkastaja tai koulun edustaja.

14.12.2020

5.4 Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon prosessi

14.12.2020

5.5 Terveystarkastusten runko

	Kouluun tulevat	PERUSKOULU									LUKIO			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	
Määräaikaistarkastukset														
Lääkäri tarkastukseen varattu aika (min)		x 20–30					x 20–30			x 20–30		tytöt ta:ssa 20	pojat kuts ta:ssa 20	
Terveydenhoitaja tarkastukseen varattu aika (min)	x 90		x 20	x 45–60	x 20	x 90	x 45	x 20–30	x 90	x 30	x 60	pojat kuts 30	x tarv	
HB	x					x			x		tytöt			
Kuulo 20dB	x					(x)			x		x			
Näkö Lähinäkö Väriäkö	x x			(x)		(x)	(x)		x x (x)		x			
Pituus, paino	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x			
Kysytään päihteet						x	x	x	x	x	x			
Puberteetti						x L	(x)	(x)	x L					
Ryhti, skoliometri		x L	(x)	x	(x)	x L	(x)	(x)	x L	(x)				
Verenpaine	x					x			x		x			
Rokotukset						HPV	(HPV)		dtap					
Ammatinvalinta asiat									x	x				
Kyselykaavakkeet														
Vanhemmat oppilas/opiskelija	x			(x) (x)		x x	(x)		x x		x			
Opettaja (lupa)		x				x			x					
Erytisruokavaliot	x						x							
Nuorten päihde- mittari ADSUME									x		(x)	pojat kuts		
Mielialakysely RBDI									x		x tarv			
Nuorten voimavarat - mittari										(x)				
Vahvuudet ja vaikeudet	x tarv.						x tarv.		x tarv.					

MUUT TERVEYSTARKASTUKSET

Edellä mainittujen terveystarkastusten lisäksi on **lääkärintarkastus** sairauden tai muun syyn vuoksi pitkään tai usein koulusta poissa olleille oppilaille, mikäli sairastelemisen syytä ei ole muussa hoitopisteessä selvitetty sekä oppilaille, jotka terveydentilan määrittelemisen, terveydellisen riskin tai sairauden takia ovat lääkärintarkastuksen tarpeessa. Tarkastuksen tekee omalääkäri. **Terveydenhoitajan tarkastus** on niille oppilaille, jotka ovat siirtyneet toiselta paikkakunnalta.

14.12.2020

6 SUUN TERVEYDENHUOLTO

Suun terveydenhuollon palvelut sisältävät terveysneuvonnan, suun ja hampaiston yksilöllisen tarpeen mukaiset tutkimukset ja hoidon sekä terveystarkastuksen perusteella laaditun omahoidon sisältämän hoitosuunnitelman.

Suun ja hampaiston terveystarkastukset järjestetään koko ikäluokan kattavina tai yksilölliseen tarpeeseen perustuvina määräaikaistarkastuksina. Määräaikaisessa terveystarkastuksessa annetaan neuvontaa ja ehkäisevää hoitoa. Tarkastuksessa selvitetään suun terveydentila, kehitys sekä hoidon tarve, tehdään kliininen tarkastus ja tarvittaessa henkilökohtainen terveystarkastus. Tarkastuksessa kartoitetaan suunhoito- ja terveystottumuksia muutostarpeiden selvittämiseksi sekä korostetaan omahoidon ja hyvien terveystapojen merkitystä.

Ensimmäistä lastaan odottavalle perheelle järjestetään vähintään yksi suun terveydentilan ja hoidon tarpeen arvio. Tavoitteena on, että vanhempien suu ja hampaat ovat terveet ennen lapsen syntymää. Ensimmäistä lasta odottavan perheen suun terveydentilan ja hoidon tarpeen arvio suuhygienisti tarkastamalla suun ja hampaiston tilanteen sekä haastatteleamalla terveys-, kotihoito- ja ravitsemustottumuksista. Tarpeen mukaan suuhygienistit ohjaavat perheenjäsenen hammaslääkärille tarkempia tutkimuksia varten. Terveysneuvonta voidaan toteuttaa yksilöllisesti, ryhmässä ja yhteisöllisesti.

Alle kouluikäisille järjestetään suuhygienistin tekemiä suun ja hampaiston terveystarkastuksia. Tarpeen mukaan suuhygienistit ohjaavat heidät hammaslääkäreille jatkotutkimuksia ja hoidon suunnittelua varten. Alle kouluikäiset kutsutaan suuhygienistille yksilöllisen määräaikaistarkastussuunnitelman mukaisesti kuitenkin niin, että he käyvät vähintään kerran 1 - 2 vuotiaana, 3 - 4 vuotiaana sekä 5 - 6 vuotiaana.

Koululaisista 1., 5. ja 8. luokkalaiset käyvät aina hammaslääkärin tekemässä suun ja hampaiston terveystarkastuksessa. Suun terveystarkastukset tehdään pääsääntöisesti koulupäivien aikana terveysasemalla suun terveydenhuollon toimipisteessä. Muiden vuosiluokkien oppilaat käyvät vuosittain tai yksilöllisiä kutsuntavälejä noudattaen joko hammaslääkärin tekemässä tarkastuksessa tai suuhygienistillä hoidon tarpeen arvioinnissa. Tarvittaessa koululaisille tehdään erikoisalakohtaisia suun tutkimuksia.

Ensimmäisellä luokalla tehtävässä suun terveystarkastuksessa korostetaan oppilaan omahoidon ja hyvien terveystapojen kehittymistä ja seurataan lapsen pysyvien hampaiden puhkeamista ja purenta kehittymistä. Vanhempien on hyvä olla mukana tarkastuksessa. Suun määräaikaisen terveystarkastuksen on tarkoitus tavoittaa ensimmäisellä luokalla koko koulunkäynnin aloittavan ikäluokan.

Viidesluokkalaisten ja kahdeksaluokkalaisten tarkastuksessa kiinnitetään huomiota ruokailu- ja makeankäyttötapoihin, erityisesti virvoitusjuomien käyttöön, naposteluun sekä suun puhdistamiseen, sillä vastapuhjenneet pysyvät hampaat reikiintyvät helposti. Kahdeksannella luokalla kartoitetaan myös tupakoinnin ja muiden päihteiden käyttöä, koska niillä on vaikutusta suun terveyteen. Lisäksi suun terveystarkastuksissa selvitetään purenta poikkeamat oikomishoidon tarpeen arviointia varten.

14.12.2020

Lapsille, joilla on erityinen riski sairastua suun ja hampaiston sairauksiin, järjestetään tehostettua ehkäisevää suun terveydenhuoltoa.

Opiskelijoille järjestetään opiskeluaikana vähintään yksi suun ja hampaiston terveystarkastus. Palvelut sisältävät terveystarkastuksen, suun- ja hampaiden yksilöllisen tarpeen mukaiset tutkimukset ja hoidon sekä suun terveydenhuollon ammattihenkilön terveystarkastuksen perusteella laatiman omahoidon sisältävän hoitosuunnitelman. Opiskelijan suun terveystarkastus kohdistuu oman vastuun ottamiseen suun terveydestä ja palvelujen käytöstä. Huomioitavia asioita ovat myös eri syistä johtuvat purentavaivat, syömishäiriöihin tai tupakointiin liittyvät muutokset sekä puutteellinen suuhygienia.

Alle kouluikäisten lasten suun terveystarkastukset

	18 kk	2 v	3 v	4 v	5 v	6 v
Suun terveystarkastus	X	(X)	X	(X)	X	(X)

Oppilaan suun terveystarkastukset

	1.lk	2.lk	3.lk	4.lk	5.lk	6.lk	7.lk	8.lk	9.lk
Suun terveystarkastus	X	(X)	(X)	(X)	X	(X)	(X)	X	(X)

Lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien suun terveystarkastukset

	1.vuosi	2.vuosi	3.vuosi
Suun terveystarkastus	X vähintään kerran opiskeluaikana		

7 HENKILÖSTÖMITOITUS

Asetuksessa ei säädetä henkilöstömitoituksesta, mutta mitoituksista on tehty kansallisia suosituksia toimintoja koskevissa oppaissa ja laatusuosituksissa.

Äitiysneuvola THL 2013	Enintään 76 raskaana olevaa/kokopäivätoiminen terveydenhoitaja, kun loma-aikana on sijainen. Enintään 600 raskaana olevaa/ kokopäivätoiminen lääkäri, kun loma-aikana on sijainen.	THL:n suosituksen mukaan riittävän osaamisen varmistamiseksi tulee terveydenhoitajan tai kättilön vastuulla olla vähintään 38 raskaana olevaa naista.
Lastenneuvola STM 2004a	Enintään 340 (0 - 6 vuotiasta) lasta/kokopäivätoiminen terveydenhoitaja, kun loma-aikana on sijainen.	Jos terveydenhoitaja työskentelee useammalla kuin kahdella sektorilla, jos alueella on runsaasti maahanmuuttajia tai erityistä

14.12.2020

	<p>Enintään 400 (0 - 6 vuotiasta) lasta/kokopäivätoiminen terveydenhoitaja, kun loma-aikana on sijainen.</p> <p>Enintään 2400 (0 – 6 vuotiasta) lasta/kokopäivätoiminen lääkäri, kun loma-aikana ei ole sijaista.</p> <p>Enintään 2800 (0 – 6 vuotiasta) lasta/kokopäivätoiminen lääkäri, kun loma-aikana ei ole sijaista.</p>	<p>tukea tarvitsevia perheitä, vähentää se terveydenhoitajan vastuulla olevien lasten määrää.</p>
Kouluterveydenhuolto Stakes 2002 STM 2004b	<p>Enintään 600 oppilasta/kokopäivätoiminen terveydenhoitaja</p> <p>Enintään 2100 oppilasta/kokopäivätoiminen lääkäri</p>	<p>Paikalliset olosuhteet, yhteistyö sekä psykososiaalisen työn tarvitsevien koululaisten määrä, koulujen lukumäärä sekä koulupsykologin ja koulukuraattorin saatavuus.</p>
Opiskeluterveydenhuolto STM 2006	<p>Toinen aste (lukiot ja ammatilliset oppilaitokset): 600 - 800 opiskelijaa/kokopäivätoiminen terveydenhoitaja</p> <p>2500 - 3000 opiskelijaa/kokopäivätoiminen lääkäri</p>	<p>Opiskelijamäärän on oltava alhaisempi, jos terveydenhoitaja työskentelee useammassa kuin yhdessä toimipisteessä, opiskeluterveydenhuollon käytössä ei ole riittävästi psykologeja eikä muita terveydenhuollon ja sosiaalihuollon työntekijöitä, työparina ei ole nimettyä opiskeluterveydenhuollonlääkäreitä.</p>

Palveluysiköiden henkilöstön mitoitus on kuvattu liitteissä 1 – 3.

Yhteenvedona voidaan todeta, että suosituksen mukaiset henkilöstömitoitukset toteutuvat terveydenhoitajien osalta kaikissa palveluysiköissä. On kuitenkin huomioitava, että terveydenhoitajien olemassa oleva resurssi ei jakaudu pelkästään neuvolatoimintaan vaan resurssia käytetään kaikissa palveluysiköissä ehkäisy- ja perhesuunnitteluneuvolatoimintaan sekä vastaanottotyöhön. Terveydenhoitajien tekemä vastaanottotyö sisältää rokotuksia, kausi-influenssarokotuksia, kuulon tutkimuksia, kutsuntatarkastuksia, työttömien terveystarkastuksia, omaishoitajien terveystarkastuksia, kohdunkaulansyövän joukkoseulontanäytteiden ottamista ja naisten neuvolatoimintaa. Lisäksi mitoitusta tarkastellessa on huomioitava Nilakan palveluysikössä toiminnan jakautuminen neljään kuntaan ja Koillis-Savon palveluysiköissä kahteen kuntaan. Nilakassa ja Koillis-Savossa terveydenhoitaja voi hoitaa neuvolan tai koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon tehtäviä useamman kunnan alueella. Äitiysneuvolatoiminta on kaikissa Kysterin palvelukeskuksissa keskitetty yhdelle terveydenhoitajalle. Sijaisia neuvoloiden terveydenhoitajilla ei ole tai on rajoitetusti. Pääsääntöisesti terveydenhoitajat sijaistavat toisiaan poissaolojen aikana.

Kouluterveydenhoitajan resurssia kohdentuu koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon tehtävien lisäksi sairausvastaanottojen pitämiseen kouluilla. Kouluterveydenhoitajan resurssia menee myös entistä enemmän oppilashuoltoon ja erilaisiin yhteistyöpalaverihin. Nilakassa ja Leppävirralla on useita kouluja ja koulujen väliset matkat

14.12.2020

vievät perustyöaika, mikä on huomioitava henkilöstömitoituksessa. Kouluterveydenhuollossa ei ole vuosiloman sijaisia vaan lomat pyritään järjestämään kaikissa palveluyksiköissä koulujen lomien ajaksi.

Lääkäreiden osalta suosituksen mukaiset henkilöstömitoitukset toteutuvat lääkäreiden osalta äitiys- ja lasten neuvolassa Nilakassa ja Koillis-Savossa, Leppävirralla on hieman vajausta. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa vajausta on jonkin verran kaikissa palveluyksiköissä. Mitoitus ja resurssit eivät ole suoraan verrannollisia toteutuneeseen toimintaan, koska lääkäreiden työpanosta kohdistetaan kaikissa palveluyksiköissä niille alueille, joissa kulloinkin havaitaan tarvetta ja vajausta. Kaikki asetuksen vaatimat tarkastukset on pystytty toteuttamaan.

8 TOIMEENPANON SEURANTA JA VALVONTA

Kysterin toimintaohjelman hyväksyy Kysterin johtokunta. Toimintaohjelman edellyttämän toiminnan vastuuhenkilönä koko Kysterin tasolla on toimitusjohtaja ja palveluysikkötasolla ylilääkäri ja ylihoitaja. Kysterin johtoryhmä seuraa ja arvioi toimintaohjelman mukaisen toiminnan toteutumista.

Kysterin toimintaohjelma laaditaan yhteistyössä Kysterin ja kuntien sosiaalitoimen sekä varhaiskasvatuksen ja opetustoimen kanssa. Kysteristä laadintaan osallistuvat johtava hoitaja, palveluysiköiden ylihoitajat, palveluysiköiden lasten- ja äitiysneuvoloiden sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajat sekä suun terveydenhuollon johtava hammaslääkäri ja henkilöstö. Toimintaohjelma päivitetään vuonna 2022.

Palveluiden laatua ja toteutumista seurataan asiakaskyselyillä.

Valtakunnallisesti **Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)** huolehtii neuvolatoiminnan kehittamisestä, seurannasta ja kuntien ohjauksesta. Lisäksi THL julkaisee ohjeistuksia, järjestää koulutuksia ja kokoaa neuvolatoimintaa koskevia seurantatietoja. Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) seuraavat asetuksen toimeenpanoa järjestelmällisesti ja säännöllisesti perusterveydenhuollon avohoidon ilmoitusjärjestelmän avulla (AVOHilmo). Avohoidon hoitoilmoitusjärjestelmässä kerätään tietoja myös toteutetuista toiminoista nk. toimintoluokituksen (SPAT) avulla. Terveyden edistämisen aktiivisuudesta muun muassa lasten ja nuorten palveluissa saadaan tietoa Terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmä TEAviisarin avulla

Aluehallintovirasto (AVI) ohjaa ja valvoo kunnissa tarjottavia julkisia ja yksityisiä terveystalouksia. AVI:n toiminta tähtää väestön hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen sekä syrjäytymisen ehkäisemiseen. Valvonnan lähtökohdina on etukäteisvalvonta, toissijaisesti jälkikäteisvalvonta. Etukäteisvalvonnan keskeisiä toteuttamistapoja ovat yhteydenotot ja niiden perusteella tehtävät kuntakäynnit. Tarvittaessa AVI tekee toimijalle selvityspyynnön, jonka perusteella toiminta on korjattava lainsäädännön edellyttämälle tasolle.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira ohjaa aluehallintovirastojen toimintaa sekä ohjaa ja valvoo kansanterveystyötä erityisesti silloin, kun kysymyksessä ovat periaatteellisesti tärkeät ja laajakantoiset asiat, useaa aluetta tai koko maata koskevat asiat tai jotka liittyvät Valvirassa käsiteltävänä olevaan terveydenhuollon ammattihenkilöä koskevaan valvonta-asiaan tai joita aluehallintovirasto on esteellinen käsittelemään.

14.12.2020

LÄHTEET

Aluehallintovirasto. <https://www.avi.fi/web/avi/avien-toiminta-ja-tehtavat#.WSQdUU27rct>

Hakulinen-Viitanen Tuovi, Hietanen-Peltola Marke, Hastrup Arja, Wallin Mervi & Pelkonen Marjaana. Laaja terveystarkastus. Ohjeistus äitiys- ja lastenneuvolatoimintaan sekä kouluterveydenhuoltoon. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Opas 2012:22. Helsinki.

Imetyksen edistäminen Suomessa. Toimintaohjelma 2009 – 2012. Terveiden- ja hyvinvoinnin laitos. Raportti 2009:32. Helsinki.

Klemetti Reija, Hakulinen-Viitanen Tuovi, (toim.). Äitiysneuvolaopas. Suosituksia äitiysneuvolatoimintaan. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Opas 2013:29. Helsinki.

Kouluterveydenhuollon laatusuositus. Sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen Kuntaliitto. Opas 2004:8. Helsinki.

Kouluterveydenhuollon laatusuositus. Sosiaali- ja terveysministeriö. Opas 2004b:18. Helsinki.

Kouluterveydenhuolto: Opas kouluterveydenhuollolle, peruskouluille ja kunnille. Stakes. Opas 2002:51. Helsinki.

Lastenneuvola lapsiperheiden tukena. Opas työntekijöille. Sosiaali- ja terveysministeriö. Opas 2004:14. Helsinki.

Lastenneuvolakäsikirja. THL. <https://www.thl.fi/fi/web/lastenneuvolakasikirja>

Mäki Päivi, Wikström Katja, Hakulinen-Viitanen Tuovi & Laatikainen Tiina. Terveystarkastukset lastenneuvolassa ja kouluterveydenhuollossa: Menetelmäkäsikirja. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Opas 2016: 14 kolmas uudistettu painos Tampere.

Neuvolatoiminta, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä ehkäisevä suun terveydenhuolto. Asetuksen (380/2009, uusi numero 338/2011) perustelut ja soveltamisohjeet. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2009:20. Helsinki.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. 2007. Toiminnantarkastuskertomus 146. Valtiontalouden tarkastusvirasto.

Opiskelijaterveydenhuollon opas 2020. Tuovila Tiina, Seilo Noora & Kunttu Kristiina. Sosiaali- ja terveysministeriö. Julkaisu 2020:14. Helsinki.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013). <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=oppilas-%20ja%20opiskelijahuoltolaki>

14.12.2020

Ota opi -malli. Nuorten tukeminen perusopetuksesta jatko-opintoihin. Kuntoutuskokeilun ohjausryhmän muistio. Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 2005: 14. Helsinki.

Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen. Toimintaohjelma 2007 – 2011. Sosiaali- ja terveysministeriö. Julkaisu 2007:17. Helsinki.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma. KASTE –ohjelma 2008 – 2011. Toimintaohjelma 2007 – 2011. Sosiaali- ja terveysministeriö. Julkaisu 2008:17. Helsinki.

Sähköiset oppaat ja käsikirjat. THL. <https://www.thl.fi/fi/web/lastenneuvolakasikirja/ohjeet-ja-tukimateriaali/oppaat-ja-tyokalut/sahkoiset-oppaat-ja-kasikirjat>

Terveydenhuoltolaki (30.12.2010/1326).

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=terveydenhuoltolaki>

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. Lapset, nuoret ja perheet. Kasvun kumppanit –sivustot. <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet>

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011).

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110338?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=asetus%20neuvolatoiminnasta>

Valtioneuvoston periaatepäätös Terveys 2015 -kansanterveysohjelmasta. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2001:4. Helsinki.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Opetushallitus. Määräykset ja ohjeet 2016:17.

Wiss Kirsi, Frantsi-Lankia Marjut, Koskinen Hanna, Saaristo Vesa. Neuvolatoiminta, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä lasten ja nuorten ehkäisevä suun terveydenhuolto 2011 Asetuksen (338/2011) toimeenpanon seuranta ja valvonta. THL. Tampere

Wiss Kirsi, Hakamäki Pia, Hakulinen Tuovi, Hietanen-Peltola Marke, Koskinen Hanna, Saaristo Vesa, Ståhl Timo. Äitiys- ja lastenneuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstövoimavarat terveyskeskuksissa 2004-2015. THL. Teoksessa Tutkimuksesta tiiviisti: 2016_019.

14.12.2020

LIITE 1 Mitoitus Leppävirran palvelukeskus

	Äitiysneuvola	Lastenneuvola	Kouluterveydenhuolto	Opiskeluterveydenhuolto
Synnyttäjien määrä/vuosi	70	-	-	-
Lasten määrä	-	470	-	-
Koululaisten määrä	-	-	870	-
Opiskelijoiden määrä	-	-	-	141
Terveydenhoitajien määrä	1,0	1,5	1,7	Sisältyy kouluterveydenhuollon terveydenhoitajamäärään
Synnyttäjää, lasta, koululaista tai opiskelijaa / terveydenhoitaja (nykytilanne)	70	314	595	Sisältyy kouluterveydenhuollon terveydenhoitajamäärään
Suosituksen mukainen määrä /terveydenhoitaja	enintään 76, vähintään 38	enintään 340	enintään 600	enintään 600
Resurssitarve	Kunnossa. Mitoituksessa huomioitu muut th:n tehtävät ja ettei aina ole sijaista.	Kunnossa. Mitoituksessa huomioitu muut th:n tehtävät ja ettei aina ole sijaista.	Kunnossa. Mitoituksessa huomioitu muut th:n tehtävät, ettei aina ole sijaista sekä työajan jakautuminen usealle koululle.	Sisältyy kouluterveydenhuollon terveydenhoitajamäärään
Lääkäreiden määrä	3 h/vk = 0,08	6,5 h/vk = 0,17	4,05 h/vk = 0,12	1. lukiovuoden tytöt ja kutsuntaikäiset pojat 20min/opisk.
Lasta, koululaista tai opiskelijaa/lääkäri (nykytilanne)	875	2765	7250	Sisältyy kouluterveydenhuollon lääkärimäärään
Suosituksen mukainen määrä /lääkäri	enintään 600	enintään 2400	enintään 2100	2500 – 3000
Resurssitarve	Vajausta (minimitarve 0,12 eli 4,5 h/vk)	Vajausta (minitarve 0,19 eli 7,125 h/vk)	Vajausta (minimitarve 0,4 eli 15 h/vk)	Sisältyy kouluterveydenhuollon lääkärimäärään

14.12.2020

LIITE 2 Mitoitus Nilakan palvelukeskus (Keitele, Pielavesi, Tervo, Vesanto)

	Äitiysneuvola	Lastenneuvola	Kouluterveydenhuolto	Opiskeluterveydenhuolto
Synnyttäjien määrä/vuosi	60	-	-	-
Lasten määrä	-	406	-	-
Koululaisten määrä	-	-	835	-
Opiskelijoiden määrä	-	-	-	128
Terveydenhoitajien määrä	1,0	2,2	2,8	Sisältyy kouluterveydenhuollon terveydenhoitajamäärään
Synnyttäjää, lasta, koululaista tai opiskelijaa / terveydenhoitaja (nykytilanne)	60	185	344	Sisältyy kouluterveydenhuollon terveydenhoitajamäärään
Suosituksen mukainen määrä /terveydenhoitaja	enintään 76, vähintään 38	enintään 340	enintään 600	enintään 600
Resurssitarve	Kunnossa.	Kunnossa. Mitoituksessa huomioitu muut th:n tehtävät ja ettei aina ole sijaista.	Kunnossa. Mitoituksessa huomioitu muut th:n tehtävät, ettei aina ole sijaista sekä työajan jakautuminen usealle koululle.	Sisältyy kouluterveydenhuollon terveydenhoitajamäärään
Lääkäreiden määrä	3,5 h/vk = 0,10	8,25 h/vk = 0,22	11 h/vk = 0,29	Sisältyy kouluterveydenhuollon lääkimäärään
Lasta, koululaista tai opiskelijaa/lääkäri (nykytilanne)	600	1846	3320	Sisältyy kouluterveydenhuollon lääkimäärään
Suosituksen mukainen määrä /lääkäri	enintään 600	enintään 2400	enintään 2100	2500 - 3000
Resurssitarve	Kunnossa.	Kunnossa.	Vajausta (minimitarve 0,45 eli 16 h/vk).	Sisältyy kouluterveydenhuollon lääkimäärään

14.12.2020

LIITE 3 Mitoitus Koillis-Savon palvelukeskus (Kaavi, Rautavaara)

	Äitiysneuvola	Lastenneuvola	Kouluterveydenhuolto	Opiskeluterveydenhuolto
Synnyttäjien määrä/vuosi	28	-	-	-
Lasten määrä	-	152	-	-
Koululaisten määrä	-	-	270	-
Opiskelijoiden määrä	-	-	-	24
Terveydenhoitajien määrä	0,7	0,85	1,3	Sisältyy kouluterveydenhuollon terveydenhoitajamäärään
Synnyttäjää, lasta, koululaista tai opiskelijaa / terveydenhoitaja (nykytilanne)	40	179	226	Sisältyy kouluterveydenhuollon terveydenhoitajamäärään
Suosituksen mukainen määrä /terveydenhoitaja	enintään 76, vähintään 38	enintään 340	enintään 600	enintään 600
Resurssitarve	Kunnossa. Mitoituksessa huomioitu muut th:n tehtävät ja sama th hoitaa sekä Kaavin ja Rautavaaran änlan eikä ole sijaista.	Kunnossa. Mitoituksessa huomioitu muut th:n tehtävät, ettei ole sijaista ja th hoitaa useampaa osa-aluetta.	Kunnossa. Mitoituksessa huomioitu muut th:n tehtävät, ettei ole sijaista ja th hoitaa useampaa osa-aluetta.	Sisältyy kouluterveydenhuollon terveydenhoitajamäärään.
Lääkäreiden määrä	2 h/vko = 0,05	2 h/vko = 0,05	2 h/vko = 0,05	Sisältyy kouluterveydenhuollon lääkärimäärään
Lasta, koululaista tai opiskelijaa/lääkäri (nykytilanne)	560	3040	5880	Sisältyy kouluterveydenhuollon lääkärimäärään
Suosituksen mukainen määrä /lääkäri	enintään 600	enintään 2400	enintään 2100	2500 – 3000
Resurssitarve	Kunnossa.	Lievä vajuus. (Minimitarve 0,07 eli 2,5 h/vko)	Vajausta. (Minimitarve 0,14 eli 5 h/vko)	Sisältyy kouluterveydenhuollon lääkärimäärään.

14.12.2020

LIITE 4 Neuvolatoimintaa, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa sekä ehkäisevää suun terveydenhuoltoa ohjaavia lakeja, asetuksia ja kansallisia ohjelmia

Asetus imeväisten ja pikkulasten ruokintaa koskevasta tiedotusaineistosta (267/2010)	Asetuksessa säädetään imeväisen ja pikkulapsen ruokintaa koskevan tiedotusaineiston sisällöstä ja jakelusta. Asetuksen mukaan imeväisten ruokintaan liittyvässä kaupallisessa tiedotusaineistossa pitää olla ennakkohyväksyntä, joka toteutetaan THL:ssä.
Asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011)	Asetuksen tarkoituksena on varmistaa, että lasta odottavien naisten ja perheiden sekä alle kouluikäisten lasten, oppilaiden ja heidän perheidensä sekä opiskelijoiden terveysneuvonta ja terveystarkastukset ovat suunnitelmallisia, tasoltaan yhtenäisiä ja yksilöiden ja väestön tarpeet huomioon ottavia. Tavoitteena on vahvistaa terveyden edistämistä sekä tehostaa varhaista tukea ja syrjäytymisen ehkäisyä. Terveyden edistämiseen kuuluu aina myös mielenterveyden edistäminen. Asetus tukee lasten ja vanhempien osallistumista sekä heidän mielipiteidensä kuulemistakin. Asetuksessa säädetään määräaikaisista terveystarkastuksista ja terveysneuvonnasta. Määräaikaisiin terveystarkastuksiin sisältyvät laajat terveystarkastukset, joissa tuetaan vanhempien ja koko perheen hyvinvointia.
Asetus potilasasiakirjoista (289/2009)	Asetusta sovelletaan potilaan hoidon järjestämisessä ja toteuttamisessa käytettävien asiakirjojen laatimiseen sekä niiden ja muun hoitoon liittyvän materiaalin säilyttämiseen. Potilasasiakirjoihin kuuluvat mm. potilaskertomus ja siihen liittyvät potilastiedot tai asiakirjat sekä muut potilaan hoidon järjestämisen ja toteuttamisen yhteydessä syntyneet tai muualta saadut tiedot ja asiakirjat.
Asetus rokotuksista (149/2017)	Asetuksessa säädetään kansallisen rokotusohjelman sisällöstä ja erilaisille riskiryhmille annettavista rokotuksista sekä annettujen rokotusten merkitsemisestä potilasasiakirjoihin. Lisäksi asetus määrittää, että lääkäri on vastuussa rokotustoiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta. Asetus tarkentaa myös sitä, kuka saa rokottaa.
Asetus seulonnoista (339/2011)	Asetuksessa määritellään yhtäläiset periaatteet kaikille perusterveydenhuollossa tehtäville seulonnoille. Asetuksen mukaan kunnan on järjestettävä asukkailleen valtakunnallisen seulontaohjelman mukaiset seulonnat, joita ovat rintasyöpäseulonta, kohdun kaulanosan syövän seulonta ja raskaudenaikainen seulonta ml. siikion kromosomi- ja rakennepoikkeavuuksien seulonta. Seulontoihin osallistuminen on kunnan asukkaille vapaaehtoista. Kunnan asukkaiden saatavilla on oltava riittävästi tietoa seulonnan tavoitteista, vaikuttavuudesta ja mahdollisista riskeistä sekä seulonnan järjestämisestä.
Henkilötietolaki (523/1999)	Henkilötietolain tarkoituksena on toteuttaa yksityiselämän suojaa ja muita yksityisyyden suojaa turvaavia perusoikeuksia henkilötietoja käsiteltäessä. Lakia sovelletaan automaattiseen henkilötietojen käsittelyyn, kun henkilötiedot muodostavat henkilörekisterin tai sen osan.

14.12.2020

	<p>Laki sisältää veloitteet hyvän tietojenkäsittelytavan noudattamiseksi. Henkilötietoja on käsiteltävä huolellisesti ja perustellusti. Lisäksi laki säättää mm. rekisteröidyn oikeudesta saada tarkastaa itseään koskevat tiedot ja vaatia virheellisen tiedon korjaamista.</p>
<p>Isyyslaki (11/2015)</p>	<p>Laissa säädetään isyyden toteamisesta, vahvistamisesta sekä isyyden kumoamisesta. Jos lapsi syntyy avioliiton ulkopuolella, lapsen isyyden vahvistaminen edellyttää toimia lapsen vanhemmilta ja viranomaisilta. Isyyden tunnustaminen on mahdollista raskauden aikana, jos on selvää, että isyyden tunnustaja on lapsen isä, eikä muitakaan laissa säädettyjä perusteita kieltäytyä isyyden tunnustamisen vastaanottamisesta ole. Jos isyyden tunnustaminen voidaan ottaa vastaan, samassa yhteydessä voidaan tehdä myös sopimus yhteishuollosta.</p>
<p>Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta (630/1998)</p>	<p>Laissa säädetään nuorille ja aikuisille annettavasta ammatillisesta peruskoulutuksesta ja siinä suoritettavista tutkinnoista sekä koulutuksen järjestämisestä, opetuksesta, erityisopetuksesta, arvioinnista sekä opiskelijoiden oikeuksista ja velvollisuuksista. Laissa säädetään opiskelijan oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön. Lisäksi laki sisältää ns. SORA-säädökset opiskelijaksi ottamisesta, opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja palauttamisesta. Laki tukee opiskelijoiden osallisuutta velvoittamalla opiskelijakunnan perustamiseen oppilaitoksessa.</p>
<p>Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)</p>	<p>Lain tarkoituksena on suojella alaikäisten henkilökohtaista koskemattomuutta ja edistää heidän henkilökohtaista turvallisuuttaan. Laissa säädetään menettelystä, jolla alaikäisten kanssa työskentelemään valittavien henkilöiden rikostaustaa selvitetään.</p>
<p>Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)</p>	<p>Laissa säädetään potilaan oikeuksista, jotka liittyvät hyvään hoitoon, hoitoon pääsyyn, tiedonsaantiin, itsemääräämisoikeuteen, alaikäisen potilaan asemaan, kiireellisyyteen. Lisäksi laissa säädetään potilasasiakirjoista.</p>
<p>Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)</p>	<p>Laissa säädetään sosiaalihuollon asiakkaan oikeudesta laadultaan hyvään sosiaalihuoltoon ja hyvään kohteluun palveluissa, tiedonsaantiin, itsemääräämisoikeuteen ja alaikäisen asiakkaan asemaan. Lisäksi laki säättää salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta sekä salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta.</p>
<p>Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994)</p>	<p>Lain tarkoituksena on edistää potilasturvallisuutta sekä terveydenhuollon palvelujen laatua. Laki sisältää säännökset oikeudesta toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä, terveydenhuollon ammattihenkilöiden velvollisuuksista, esim. ammattieettisistä velvollisuuksista, salassapito- ja kielitaitovelvollisuudesta sekä vakuuttamisvelvollisuudesta. Lisäksi säädetään lääkärin ja hammaslääkärin erityisistä oikeuksista ja velvollisuuksista sekä terveydenhuollon ammattihenkilöiden ohjauksesta ja valvonnasta.</p>
<p>Laki terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä (556/1989)</p>	<p>Laki sisältää säännöksiä koskien valtakunnallisia keskusrekistereitä, jotka sisältävät tietoja henkilön terveydentilasta, sairaudesta, vammaisuudesta tai häneen kohdistetuista hoitotoimen-</p>

14.12.2020

	<p>piteistä. Laissa säädetään terveydenhuollon viranomaisten ja laitosten velvollisuudesta antaa näihin henkilörekistereihin tallettavat tiedot hallussaan olevista asiakirjoista ja rekistereistä.</p>
Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)	<p>Laissa säädetään oikeudesta saada tieto viranomaisten julkisista asiakirjoista sekä viranomaisessa toimivan vaihtolovelvollisuudesta, asiakirjojen salassapidosta ja muista tietojen saantia koskevista rajoituksista.</p>
Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma LAPE	<p>Hallituksen Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) -kärkihankkeessa tavoitteena ovat nykyistä lapsi- ja perhelähtöisemmät, vaikuttavammat, kustannustehokkaammat ja paremmin yhteen sovitettut palvelut sekä toimintakulttuurin uudistaminen.</p> <p>LAPE-muutosohjelmassa lapsen etu ja vanhemmuuden tuki ovat ensisijaisia. Peruspalveluja vahvistetaan ja siirretään painopistettä ehkäiseviin palveluihin ja varhaiseen tukeen. Myös koulua ja varhaiskasvatusta kehitetään tukemaan lapsen hyvinvointia. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa ohjaavat periaatteet ovat lapsen oikeudet ja lapsen etu, lapsi- ja perhelähtöisyys, voimavarojen vahvistaminen ja perheiden monimuotoisuus.</p>
Lastensuojelulaki (417/2007 ja HE 225/2009)	<p>Lain tavoitteena on lapsen edun huomioiminen, lapsen ja perheen tarvitsemien tukitoimien ja palvelujen turvaaminen, viranomaisten välisen yhteistyön parantaminen sekä entistä varhaisemman ongelmiin puuttumisen varmistaminen. Lastensuojelulakiin on sisällytetty ehkäisevää lastensuojelua koskevia säännöksiä. Ehkäisevän lastensuojelun tavoitteena on edistää ja turvata lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tukea vanhemmuutta. Ehkäisevän lastensuojelun toteuttamiseksi kunnan kaikkien viranomaisten on yhteistyössä seurattava ja edistettävä lasten kasvua ja kehitystä sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä. Ehkäisevää lastensuojelua on myös äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa terveydenhuollossa, päivähoidossa, opetuksessa ja nuorisotoimessa annettava erityinen tuki silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana.</p>
Lukiolaki (629/1998)	<p>Laissa säädetään nuorille ja aikuisille annettavasta perusopetuksen oppimäärään perustuvasta yleissivistävästä lukiokoulutuksesta sekä maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävästä lukiokoulutukseen valmistavasta koulutuksesta. Laissa säädetään koulutuksen järjestämisestä, opetuksesta, arvioinnista sekä opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista. Laissa säädetään opiskelijan oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön. Lukio-opetusta antavilla oppilaitoksilla on lain mukaan oltava opiskelijakunta.</p>
Mielenterveyslaki (1116/1990)	<p>Mielenterveyslaissa säädetään mielenterveyshuollon ohjauksesta ja valvonnasta, mielenterveyspalvelujen periaatteista ja järjestämisestä, tahdosta riippumattomasta hoidosta ja rikoksesta syytetyt mielentilatutkimuksesta.</p>
Nuorisolaki (72/2006)	<p>Valtion nuorisopolitiikan lisäksi laissa säädetään kuntien nuorisotyöstä, monialaisesta yhteistyöstä ja etsivästä nuorisotyöstä. Laki koskee alle 29-vuotiaita nuoria. Se velvoittaa kuntia nuorten oh-</p>

14.12.2020

	<p>jaus ja palveluverkoston muodostamiseen monialaisessa yhteistyössä eri hallintokuntien kesken. Laissa määritellään etsivä nuorisotyö ja säädetään yksityiskohtaisesti siitä, miten nuoren yhteystietoja tässä työssä luovutetaan sekä missä tilanteissa tietoja voidaan vaihtaa salassapidon estämättä.</p>
Opiskeluhoiltoa koskevat opetussuunnitelmien perusteet	<p>Oppilas- ja opiskeluhoiltoain hyväksymisen jälkeen voimaan tulleet uudet opiskeluhoiltoa koskevat opetussuunnitelmien perusteet eri kouluasteille. Perusteissa linjataan ja ohjataan lainmukaista opiskeluhoiltoain järjestämistä sekä opiskeluhoiltoain suunnitelmien laatimista oppilaitoksissa.</p>
Oppilas- ja opiskelijahoiltoain (1287/2013)	<p>Laissa säädetään esiopetuksen, perusopetuksen sekä nuorten ammatillisen ja lukiokoulutuksen opiskeluhoiltoain. Lain tarkoituksena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta ja yhteisön hyvinvointia. Tavoitteena on myös turvata tarvittava tuki ja yhdenvertaiset opiskeluhoiltoain palvelut kaikille opiskelijoille. Laki luo rakenteet opiskeluhoiltoain johtamiselle toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä.</p> <p>Laissa säädetään opiskeluhoiltoain kokonaisuudesta sekä järjestämisvastuista. Johtamisen ja toiminnan toteuttamisen tueksi määritellään eritasoiset opiskeluhoiltoain koskevat suunnitelmat ja ryhmät. Yhteisöllistä opiskeluhoiltoain vahvistetaan ja sen nähdään ensisijaiseksi toimintamuodoksi. Laki säättää tarkasti myös yksilökohtaisen opiskeluhoiltoain palveluista, monialaisen työn toteuttamisesta, tietosuojakäytännöistä ja kirjaamisesta.</p>
Perusopetuslain (628/1998)	<p>Perusopetuslain sisältää säännökset oppivelvollisuudesta ja kunnan velvollisuudesta järjestää oppivelvollisuusikäisille maksutonta perus- ja esiopetusta. Laissa säädetään oppilaan oikeudesta opetukseen, turvalliseen opiskeluhoiltoain ympäristöön sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukeen tarvittaessa. Laki säättää myös oppilaiden osallisuudesta ja oppilaskunnista.</p>
Päihdehoiltoain (41/1986)	<p>Laissa säädetään kunnan velvollisuudesta järjestää päihdehoiltoain, jota tulee järjestää sisällöltään ja laajuudeltaan siten kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Laki sisältää mm. säännökset tahdon vastaisen hoidon edellytyksistä ja menettelyistä sekä päihdehoiltoain ehkäisystä.</p>
Sosiaalihuiltoain (130/2014)	<p>Lain tarkoituksena on edistää hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta. Laissa säädetään mm. kunnan järjestämistä sosiaalipalveluista sekä asiakkaan oikeuksista ja oikeusturvasta. Lisäksi määritellään tuen tarpeet, joiden perusteella sosiaalipalveluja ja muuta sosiaalihuiltoain järjestetään. Lapsella ja perheellä on oikeus saada lapsen terveyden ja kehityksen turvaamiseksi välttämättömät sosiaalipalvelut ilman lastensuojelun asiakkuutta. Palvelutarpeen arvioi asiakkaalle osoitettu omatyöntekijä.</p>
Tartuntatautilain (1227/2016)	<p>Tartuntatautilain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia</p>

14.12.2020

	<p>haittoja. Laissa määrätään tartuntatautien torjuntatyön järjestämiseen, toteuttamiseen ja seurantaan liittyvistä vastuista velvollisuuksista ja oikeuksista.</p> <p>Kunnalla on velvollisuus järjestää alueellaan tartuntatautien torjunta mukaan lukien kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotukset. Rokotusohjelmasta päättää Sosiaali- ja terveysministeriö. Kansallisen rokotusohjelman rokotukset ovat saajalleen maksuttomia ja vapaaehtoisia.</p>
Terveydenhuoltolaki (1326/2010)	<p>Lain tarkoituksena on edistää potilasturvallisuutta sekä terveydenhuollon palvelujen laatua. Laki sisältää säännökset oikeudesta toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä, terveydenhuollon ammattihenkilöiden velvollisuuksista, esim. ammattieettisistä velvollisuuksista, salassapito- ja kielitaitovelvollisuudesta sekä vakuuttamisvelvollisuudesta. Lisäksi säädetään lääkärin ja hammaslääkärin erityisistä oikeuksista ja velvollisuuksista sekä terveydenhuollon ammattihenkilöiden ohjauksesta ja valvonnasta. Sisältää myös säännökset terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä, joka velvoittaa kunnat laatimaan poikkihallinnollisen suunnitelman terveyttä edistävästä ja terveysongelmia ehkäisevistä toimista ja niiden toteutumisen seurannasta.</p> <p>Terveydenhuoltolain mukaan kunnan on järjestettävä alueensa raskaana olevien naisten, lasta odottavien perheiden sekä alle opipivollisuusikäisten lasten ja heidän perheidensä neuvolapalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien perusopetusta antavien oppilaitosten oppilaille.</p>
Varhaiskasvatuslaki (36/1973)	<p>Lain mukaan varhaiskasvatuksen on tarkoitus edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista. Tavoitteena on myös varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatustympäristö, turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä. Varhaiskasvatuksessa tulee tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä.</p>
Äitiyslaki (253/2018)	<p>Laki sisältää säännökset äitiyden määräytymisestä. Henkilö, joka synnyttää lapsen, on lapsen äiti. Lakia sovelletaan hedelmöityshoitosuostumuksen perusteella vahvistettavaan äitiyteen, kun suostumus hedelmöityshoitoon on annettu lain voimaantulon jälkeen. Äitiyslain mukainen äitiyden selvittäminen, vahvistaminen ja kumoaminen tapahtuvat soveltuvin osin isyyslain mukaisia menettelyjä noudattaen.</p>